

מדינת ישראל | משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית | אגף
שפות - איטלקית

מילות הזיכרון

LE PAROLE DELLA MEMORIA

הצעה למערך שיעור לציון אירועי 7 באוקטובר - איטלקית

Percorso didattico per la ricorrenza del 7 ottobre - Italiano LS

פתיחה: המילים כאבנים - "זורקים אבנים":

כאבן שנזרקת לבריכה, היא יוצרת גלים מעגליים שמתפשטים על פני השטח ומשפיעים על חפצים שונים כמו" נופר, קנה, סירה מנייר ומצוף דייג. חפצים אלו, שלפני כן שכבו בשקט, כאילו נמשכים לחיים ונאלצים להגיב זה לזה. תנועות נוספות בלתי נראות מתפשטות לעמקי המים בכל הכיוונים, בעוד האבן שוקעת ומזיזה את הבוץ מבהילה דגים ומעוררת תנועות נוספות. כשהאבן נוגעת בתחתית, היא משבשת את הבוץ ומזיזה חפצים ישנים, חלקם נחשפים בעוד אחרים מכוסים מחדש בחול. אירועים רבים מתרחשים בזמן קצר מאוד, שאולי קשה לתעדם כולם. באותו אופן, מילה שנאמרת במקרה יוצרת גלים פנימיים במחשבה, מעוררת תגובות רבות, כולל צלילים ודימויים, זיכרונות ומשמעויות, בתנועה שמשפיעה על החוויה והזיכרון. המחשבה אינה נותרת פסיבית אלא

"מתערבת כל הזמן, מקבלת, דוחה, מקשרת ומסננת, בונה ומפרקת

(ג. 'רודארי)

"Un sasso gettato in uno stagno suscita onde concentriche che si allargano sulla superficie coinvolgendo nel loro modo a distanze diverse con diversi effetti la ninfea e la canna la barchetta di carta e il galleggiante del pescatore oggetti che se ne stavano ciascuno per conto proprio nella sua pace o nel suo sonno sono come richiamati in vita obbligati a reagire a entrare in rapporto tra loro altri movimenti invisibili si propagano in profondità in tutte le direzioni mentre il sasso precipita smuovendo alghe spaventando pesci causando sempre nuove agitazioni molecolari quando poi tocca il fondo sommuove la fanghiglia urta gli oggetti che vi giacevano dimenticati alcuni dei quali ora vengono dissepoliti altri ricoperti a turno dalla sabbia innumerevoli eventi o microeventi si succedono in un tempo brevissimo forse nemmeno ad aver tempo e voglia di voglia si potrebbero registrare tutti senza omissioni. Non diversamente una parola gettata nella mente a caso produce onde di superficie e di profondità provoca una serie infinita di reazioni a catena coinvolgendo nella sua caduta suoni e immagini analogie e ricordi significati e sogni in un movimento che interessa l'esperienza e la memoria la mente non assiste passiva la rappresentazione ma vi interviene continuamente per accettare il respingere collegare e censurare costruire e distruggere"

Gianni Rodari, *Grammatica della fantasia* (1973) - "Il sasso nello stagno".

רעיון מנחה

כמו אבן הנזרקת למים ויוצרת גלים, גם מילה יכולה לעורר זיכרונות, רגשות, קשרים ומשמעויות. השיעור מזמין את התלמידים לעבור מן המילה אל הזיכרון, מן העדות אל הערכים, ומן הערכים אל העתיד

Come un sasso gettato nell'acqua genera onde, una parola può generare ricordi, emozioni, relazioni e significati. Il percorso conduce dalla parola alla memoria, dalla testimonianza ai valori e dai valori al futuro.

הקדמה

לקראת ציון אירועי 7 באוקטובר, נקדיש את השיעור לזיכרון, להתמודדות, לערבות הדדית ולחוסן אישי, קהילתי ולאומי. אירועי 7 באוקטובר ומלחמת חרבות ברזל הותירו חותם עמוק על החברה הישראלית. אזרחים וחיילים רבים איבדו את חייהם, משפחות וקהילות רבות נפגעו, והחברה הישראלית ממשיכה להתמודד עם השלכות האירועים. מציאות זו עשויה לעורר בקרב תלמידים רגשות מורכבים של כאב, עצב, זיכרון ותקווה. מעורבות חברתית, התנדבות וסיפורי גבורה עשויים לסייע בחיזוק תחושת השייכות, האחדות והאחריות ההדדית.

רציונל פדגוגי

המערך מבקש להציב את לימוד השפה האיטלקית במרכז פעילות הזיכרון: התלמידים קוראים, מאזינים, מדברים וכותבים באיטלקית, תוך עיסוק במילים המבטאות זיכרון, שייכות, אומץ, אחריות, תקווה וסולידריות. הפעילויות בנויות באופן מדורג ומאפשרות התאמה לרמות A1–A2 ולרמות B1 ומעלה.

עיקרון של רגישות ובחירה

אין לחייב תלמיד לשתף חוויה אישית או משפחתית. בכל פעילות אישית תינתן אפשרות לבחור בין שיתוף אישי, התייחסות לעדות שנלמדה או כתיבה כללית על ערך ומילה.

Nessuno studente è tenuto a raccontare esperienze personali o familiari. È sempre possibile lavorare su una testimonianza studiata o su un valore in forma generale.

משך מוצע

שיעורים של 45-60 דקות. ניתן לבחור יחידות בודדות או לקיים את המערך המלא 2-4.

מטרות

- פיתוח אוצר מילים באיטלקית בנושא זיכרון, רגשות וערכים.
- פיתוח מיומנויות קריאה, האזנה, דיבור וכתיבה באיטלקית.
- היכרות עם עדות אישית ועם שירים ישראלים בתרגום לאיטלקית, בהקשר ההיסטורי שבו נכתבו או הושמעו.

- עידוד חשיבה, אמפתיה, אחריות הדדית ויכולת להביע עמדה בשפה זרה.
- יצירת תוצר אישי וקבוצתי המסכם את הלמידה ומביט אל העתיד.

מדינת ישראל | משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית | אגף
שפות - איטלקית

פעילות 1: אבן, מילה, גל - פתיחה בעקבות ג'אני רודארי

המורה מציג/ה את הדימוי של רודארי: אבן הנזרקת למים יוצרת גלים; באותו אופן מילה שנזרקת אל התודעה יוצרת קשרים, זיכרונות, דימויים ומשמעויות. אין צורך לקרוא את הקטע הארוך במלואו. מומלץ לבחור קטע קצר ולהתמקד בדימוי המרכזי.

"Non diversamente una parola, gettata nella mente a caso, produce onde di superficie e di profondità..."

G. Rodari, *Grammatica della fantasia*, cap. "Il sasso nello stagno".

משימת פתיחה - שמש אסוציאציות

במרכז הלוח כותבים: 7 באוקטובר - זיכרון

התלמידים בוחרים מילה אחת באיטלקית או מקבלים כרטיס מילה. מן המילה יוצרים "גל" נוסף: מילה, תמונה, צבע או רגש שהמילה מעוררת.

Italiano	עברית
memoria	זיכרון

casa	בית
amicizia	חברות
responsabilità	אחריות
aiuto	עזרה
insieme	ביחד
famiglia	משפחה
coraggio	אומץ
solidarietà	סולידריות
speranza	תקווה
comunità	קהילה
futuro	עתיד

שאלת מפתח

איזו מילה נרצה לזכור ולקחת איתנו הלאה?

Quale parola vogliamo ricordare e portare con noi?

”פעילות 2: עדות - עזרא יכין”, הסבא הגיבור

עזרא יכין (נולד ב-1928) (הוא סופר ישראלי, מלוחמי לח”י ומנחיל מורשת קרב. בשנת 2023, במלחמת חרבות ברזל, התגייס למילואים בגיל 95. במאי 2024 נבחר להשיא משואה ביום העצמאות ה-76 למדינת ישראל.

הערה

הריאיון שלפניכם פורסם בשנת 2024, במהלך המלחמה. חלק מן הביטויים בו משקפים את המציאות ואת רוח התקופה שבה נכתב.

L'intervista è stata pubblicata nel 2024, durante la guerra. Alcune espressioni riflettono quindi il contesto e il momento storico in cui è stata scritta.

במקום לקרוא את הריאיון הארוך במלואו, מחלקים את הכיתה לקבוצות. כל קבוצה מקבלת קטע קצר ומזהה את הערך המרכזי שבו.

אומץ - CORAGGIO

מה מלמד המשפט על הדובר

“Ho 96 anni, non ho tempo di esitare”

אחדות - UNITÀ

איזו מילה בטקסט קשורה לאחדות

“Questi giovani soldati mi emozionano moltissimo.

Vederli così uniti, mi riempie il cuore.”

FIDUCIA - אמן

במי הוא נותן אמן?

“Mi fido di questi giovani, mi fido ciecamente”

SPERANZA - תקווה

איזו תקווה מבטא המשפט

“So che grazie a loro torneranno i giorni migliori di pace e di unione”

RESPONSABILITÀ - אחריות

מה פירוש “להעביר את השרביט” בהקשר הזה?

“Ho raccontato loro la mia storia, ho passato loro il testimone”

ומעלה: ניתן לקרוא חלקים נוספים מן הריאיון המלא ולדון בקשר בין זיכרון אישי, זיכרון לאומי והעברה B1 לרמות בין-דורית.

פעילות 3: קול ומוזיקה - שירים כזיכרון

קוראים ושומעים שירים ישראליים שתורגמו לאיטלקית. חלק מן השירים נכתבו בתקופת המלחמה, ואחרים קיבלו בה משמעות מיוחדת. יש להתייחס אליהם בהקשר ההיסטורי שבו נכתבו או הושמעו, ולבחון כיצד הם מבטאים רגשות, זיכרון, שייכות, תקווה וערבות הדדית.

מתוך רשימת השירים המוצעת ניתן לבחור שני שירים, בהתאם לגיל התלמידים ולרמת הכיתה:

- קרן שמש
- מולדת
- עם אחד
- זה לא כל כך פשוט להיות כאן ילד

משימת האזנה

Un valore / ערך	Un'emozione / רגש	Una parola / מילה אחת	La canzone / השיר
_____	_____	_____	_____

התלמיד מסביר במשפט קצר כיצד השיר מבטא את הערך שבחר.

התלמיד בוחר מילה ורגש.

משפטים שימושיים

Frasi utili

אפשר לבחור משפט לפי הרמה

Questa canzone parla di... | La parola che scelgo è... | Mi fa pensare a... | Secondo me il valore più importante è... | Ho scelto questa parola perché...

מדינת ישראל | משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית | אגף
שפות - איטלקית

פעילות 4: מהו ערך? - אוצר מילים והבעה

המורה שואל/ת: מהו ערך?

לאחר סיעור מוחות קצר בונים יחד בנק מילים דו-לשוני. מומלץ להציג את מושג ה"ערך" באמצעות דוגמאות ומשפטים פשוטים המותאמים לרמת השפה.

עברית	Italiano
אחדות	unità
אמפתיה	empatia
אחריות	responsabilità
תקווה	speranza
זיכרון	memoria
עזרה	aiuto
ערבות הדדית/סולידריות	solidarietà
כבוד	rispetto
אומץ	coraggio
אמון	fiducia
שייכות	appartenenza
שלום	pace

התאמה לרמות

A1-A2

התלמיד בוחר ערך ומשלים משפט קצר

Scelgo la parola "speranza". Per me è importante...

A2

התלמיד מוסיף סיבה

Ho scelto "amicizia" perché gli amici ci aiutano...

B1+

Ho scelto "responsabilità" perché una comunità ha bisogno di persone che si aiutano e si prendono cura degli altri.

”פעילות 5: הפסיפס - “המילה שלי

כל תלמיד יוצר אריח אישי. על האריח נכתבת מילה אחת באיטלקית המייצגת ערך, זיכרון או תקווה. לאחר מכן מוסיפים משפט קצר בהתאם לרמה.

התוצר האישי

המילה שלי היא _____. בחרתי בה כי _____.
La mia parola è _____. L'ho scelta perché _____.

בסיום מחברים את כל האריחים לפסיפס כיתתי. כך כל מילה אישית הופכת לחלק מיצירה משותפת - “מילות הזיכרון”.

מצגת כיתתית. ניתן להקליט כל תלמיד אומר את המילה / Padlet אפשרות דיגיטלית: לצלם כל אריח וליצור קיר ואת המשפט שלו באיטלקית.

פעילות 6: מן הזיכרון אל העתיד - סיום

חוזרים לדימוי הפותח של רודארי: מילה אחת יוצרת גלים. כל תלמיד בוחר את המילה שהיה רוצה "להשליך אל המים" היום.

משימת סיכום

Compito finale

_____ המילה שלי היא _____. אני בוחר/ת בה כי _____. הייתי רוצה שהמילה הזאת
La mia parola è _____. La scelgo perché _____. Vorrei che questa parola _____.

שאלות לדיון - לבחור לפי רמת הכיתה

איזו מילה או ערך היה משמעותי עבורך בשיעור?

מה למדנו מן העדות של עזרא יכין?

כיצד מוזיקה יכולה לשמר זיכרון?

אילו ערכים מסייעים לחיזוק תחושת השייכות והאחריות ההדדית?

אילו ערכים חשוב לחזק בחברה הישראלית בעקבות אירועי 7 באוקטובר, וכיצד ניתן ליישם אותם בחיי היום-יום?

משימת המשך - בחירה

- ראיון עם בן משפחה על מילה או ערך הקשורים לזיכרון - למי שמעוניין/ת לשתף
- תגובה לעדות שגלמדה בכיתה: "המשפט שנשאר איתי"
- כתיבה קצרה באיטלקית:

Una parola che voglio portare nel futuro ...

מדינת ישראל | משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית | אגף
שפות - איטלקית

דף למורה - מבנה המערך בקצרה

זמן	מה עושים	כותרת	שלב
דק' 10-15	פתיחה עם רודארי ושמש אסוציאציות	אבן - מילה - גל	1
דק' 20-30	עזרא יכין: קטעים קצרים לפי ערכים	עדות	2
דק' 20-30	שירים, מילה-רגש-ערך 2	קול ומוזיקה	3
דק' 15-20	בנק מילים דו-לשוני והבעה לפי רמה	ערכים	4
דק' 30-45	אריח אישי +משפט באיטלקית	הפסיפס	5
דק' 15-20	משפט מסכם ודיון	אל העתיד	6

המלצות פדגוגיות

- להימנע מעומס של טקסטים: אין צורך להשתמש בכל השירים או לקרוא את הריאיון המלא
- להעדיף בחירה, שיח מכבד ופעילות שפתית על פני דרישה לחשיפה אישית
- להתאים את אורך התשובה ואת מורכבותה לרמת התלמידים
- לאפשר גם השתתפות שקטה: בחירת מילה, כתיבה או יצירה ללא שיתוף בעל-פה
- לסיים במבט קדימה: זיכרון, אחריות, תקווה ויכולת לפעול יחד

נספח: מקורות וחומרים להרחבה

החומרים הבאים עומדים לרשות המורה וניתן לבחור מהם בהתאם לגיל התלמידים, לרמת השפה ולמטרות השיעור.

- Gianni Rodari, Grammatica della fantasia, "Il sasso nello stagno".
- Intervista di David Zebuloni a Ezra Yachin, Shalom, 2024: "Il riservista più anziano della storia d'Israele".

רשימת השירים

קרן שמש; מולדת; עם אחד; זה לא כל כך פשוט להיות כאן ילד.

חומרי יצירה: אריחים, צבעים, פסיפס כיתתי או חלופה דיגיטלית

הערה למורה: לפני פרסום או שימוש בכיתה יש לבדוק שהקישורים החיצוניים עדיין פעילים ומתאימים לגיל התלמידים.

הקו המארגן של המערך

Il filo conduttore

האבן → הגלים → המילים → העדויות → הערכים → הפסיפס → העתיד

IL SASSO → LE ONDE → LE PAROLE → LE TESTIMONIANZE → I VALORI → IL
MOSAICO → IL FUTURO

אגף שפות - איטלקית | Italiano LS - Documento didattico